

Популярність Національної Ради

Ідея і практичне здійснення Національної Ради, як верховного політичного українського центру на чужині — це те, що найбільше цікавить наших людей на чужині в галузі внутрішньої політики. І світлість і активність, і партійний і безпартійний, інтелігент і робітник — це висувають із свого поля оцінку цього, що стосується Національної Ради.

Численні листи з-за океану, як і українська вітчизняна преса поза межами Німеччини — свідчать про популярність ідей Національної Ради також серед українців усього світу.

Ця увага громадянства не має характеру пустої цікавості. Коли розвинулася чутка, що Національна Рада, подолавши всі міжпартійні труднощі, в умовах грошової реформи, не зможе зібратись на свою першу сесію за браком грошей на залізничні квитки, — тоді в окремих таборах з ініціативи громадян почалася збірка добровільних датків. Ми знаємо цілий ряд пожертв од людей, що не можуть собі дозволити хліба пасушного. Замість цієї блискучої моральної і матеріальної підтримки з боку Національної Ради перебороза ще одну трудність на шляху до самоздійснення.

Ми думаємо, що найважливіше про створення українського верховного центру за кордоном могла пробачити (а такі проби) зміну закону і діяти аж до Дніпра й Кубані, то вона вихляла б у міхобіні почуття радості і гордості.

В. БАКЛАН.

Голова ЦПУЕ — про нашу ситуацію

Ваш співробітник димко відвідав Ангсбург і мав розмову з головою ЦПУЕ Василем Миколаєвичем Мудрим.

Розмова точилася головним чином навколо грошової реформи та труднощів, нею викликаних і перебігла в жвавих тонах, бо Василь Миколаєвич широко й далеко відомий, як цікавий співрозмовник.

— Ми завелюкості долею нашої преси, — каже наш співробітник, — але по в меншій мірі і долею наших громадських організацій, а передовсім ЦПУЕ.

— Я оптиміст, — відповідає п. Голова, — й вірю, що наше організаційне громадянство переборозе труднощі, але не думаю прикрашувати нам дійсності: ситуація дуже важка, і щоб її опанувати — треба великих зусиль, дисципліни й підпорядкованості.

— Планув ЦПУЕ, — продовжує Василь Миколаєвич, — прийняв ряд конкретних заходів і перелік, може й великий, але необхідний на перехідний час скорочення в цілій сфері ЦПУЕ.

— Що до життя наших позаборовників, п. Голова вважає, що всі ті „примашки“, які не мають постійної праці в німецькому господарстві, мали б перейти в інші табора, а керівництва таборів мусили б піти й заступити.

— Але це не розв'язує самої проблеми, — додає Василь Миколаєвич, — бо й самі мешканці таборів будуть у важкій ситуації. Найкраще розв'язання — це радикальне розв'язання, а тільки може бути тільки масове переселення наших людей. У цьому напрямку будемо й далі та ще з більшою інтенсивністю працювати ми. ЗУДАК та інші наші інституції. Але треба, щоб нам допомогла вся наша громада. Треба, щоб кожний український шахтарстат кожну нагоду для виходу з Німеччини.

— Що до преси, то ми віримо, що ви собі даєте раду, — усміхнувшись каже пан Голова, — а якщо й ні, організоване громадянство мусить вам допомогти.

— Чи не маєте, Василе Миколаєвичу, якийсь побажання до нашого часопису?

— О, так, так, — сміється п. Голова. — Ось, прошу: Ви пишете в виступі „З українського життя“ інду про речі другорядні, а заковуєте важливі полі... Я, як фаховий редактор „Голова ЦПУЕ“ був понад 10 років Головним Редактором „Діла“.

— Реда, знаю, що не може тривати завдяки неординарній активності ваших кореспондентів. Але все ж таки будемо уважніші, на ж чейше кваліфікаційні журналісти...

— Що до пропозиції перенести офіс ЦПУЕ до Франкфурту, яку відносять „Українські Вісті“, то це справа не реальна: у Франкфурті немає на знайти помешкання, окрім як сучасних умов конвукуватиме великих грошей. Це правда, що у Франкфурті й його околицях зосереджені великі уряди, але основні маси наших емігрантів зосереджені вкрай у Баварії.

А тієї це питання дискусійне.

Замах на провідника італійських комуністів Толіятті

Викуватця замаху скоплено — Комуністи домагаються демісії уряду до Гаспері — Італійська організація профспілок оголосила страйк — Телеграма Сталіна

РИМ (БЕС, ГА). 14 липня. Сьогодні опісля вчорашнього замаху на провідника італійських комуністів Пальміро Толіятті. Коли він повертався з засідання палати депутатів, назустріч йому вийшов молодий чоловік і вистріляв у нього три чи чотири рази з револьвера. Толіятті доставлено в лікарню. Його становище спочатку було дуже серйозним, але після того, як лікарі видалили дві кулі, смертельна небезпека минула. Прем'єр-міністер де Гаспері відвідав Толіятті в лікарні. В опублікованій офіційній заяві він вистовив надію, що Толіятті швидко видужає.

Викуватця замаху — 25-літнього спиліського студента юридичного факультету Антоніо Палліта — заарештовано. На допиті в поліції він заявив, що готував замах на провідника італійських комуністів довгий час, що він не має спільників і діяв без нічної памови. Він, мовляв, не міг примиритися з думкою, що Толіятті брав участь у засіданнях Комінформу. А Палліта був членом антикомуністичної правої ліберальної партії.

Римський кореспондент БЕС повідомляє, що наслідком замаху на Толіятті в Італії витворилася напружена ситуація. В Римі, Генуї і Мілані дійшло до протестів і демонстрацій комуністичних демонстрацій. Щоб попередити демонстрації під будівлях дій, сильні поліційні загони стріляли в повітря.

Сьогодні один з комуністичних депутатів вимагав поставити в парламенті питання довіри до уряду де Гаспері. Італійський прем'єр-міністер з приводу замаху сказав, що „лі злочинні постріли вжахнули і обурили Італію“.

Напруження на Далекому Сході

Комуністичні заколоти в Малаї — Російсько-американські розходження в Кореї

СІНГАПУР (АП). 13 липня. Повстання і терористичні виступи проти європейських власників гумових плантацій у Малайї, що приблизно два тижні тому стали частішими, змусили британські збройні сили взяти заходів проти заколотників. За 15 кілометрів на південь від Куала Лумпур британські літаки бомбардували скупчення 400 повстанців. Також у центральній Ягорі дійшло до бою між повстанцями і британськими воїнами. Під час визначення ідентичності вбитих поліція констатувала, що серед них були два провідні комуністи. В своїй радіопронімові британський генерал-комісар південно-східної Азії М. Мек Довелд заявив: терористичні заворушення в Малайському Союзі є частково добре обдуманого плану малайських комуністів, які гадають з допомогою революції захопити урядову владу. В понеділок констатували тимчасово зайняли в Батуарангу громадські установи і зруйнували всі життєво-важливі споруди цього вузького району. Вони відступили після того, як прибули відділи поліції.

КУАЛА ЛЮМПУР (АП). З малайського вузького басейну Батуаранг у вісторок евакуйовано до Куала Лумпур усіх європейських жінок і дітей. Поліція і військо почали розшукувати в джунглях вшуватись шпиду.

Нова скарга Індонезії на Голландію

НЬЮ-Йорк (Діпа-Ройтер). 13 липня. На доповідних Індонезійського делегата, Рада Безпечки вирішила проклам досервішську комісію ООН в Н-

РИМ (БЕС). 15 липня. На знак протесту проти замаху на Толіятті італійська комуністична організація профспілок оголосила на невизначений час генеральний страйк у всій Італії.

Сталін надіслав італійській комуністичній партії телеграму, висловивши в ній обурення з приводу замаху на Толіятті і свій жаль, що друзі Толіятті не могли його захистити.

Маркос знову пропонує перемир'я

АТЕНИ (РШ). 15 липня. Провідник повстанців генерал Маркос знову

Черчіл про небезпеку третьої світової війни

ВУДФОРД (АП). 12 липня. На засіданні консервативної партії в суботу В. Черчіл сказав, що західні союзники ризикують війною з Росією, якщо вони поступляться під советським тиском у Берліні. „Якщо ми поступимося в цьому важливому питанні, то ми, на мою думку, знищимо найліпший шанс, що ми маємо тепер, щоб уникнути третьої світової війни, — сказав Черчіл.

„Не треба ніколи забувати, — говорив він, — що у взаєминах з Росією ми маємо справу не з великою нацією, що може висловлювати свою вільну волю, а з 13 людьми в Кремлі, що самі зробили себе павами хороброго російського народу і керують ним більше по-диктаторськи, ніж будь-який

російський цар з часів Івана Грозного. Ніхто не може сказати, що робитимуть ті тринадцять тиранів у Кремлі. Вони діють не з мотивів розуму, як це робимо ми в західному світі.“

„Найпевніший курс для нас та інших західних демократій полягає в тому, щоб ми дали їм шляхом, який ми обрали, а саме полягає в ясній, порядній і чесній політиці.“ — продовжував Черчіл. „Ця політика мусить базуватися на наших неперечених правах і на тих почуттях людяності, що забороняють нам віддавати паноталу советській помсті або голодній смерті німців у Берліні, які музуть триматися нас.“

Беручи під увагу останні події в Югославії, Черчіл зупинився на

можливості, що всередині Росії дійде до політичної кризи. „Іх головний інтерес, — сказав він про російських владарів, — спрямований на збереження їхньої особистої влади над сотнями мільйонів людей багатьох різних рас, якими вони керують з допомогою залізного батога. Ми не можемо сказати, які внутрішні напруги, тертя можуть діяти в цій страшній олігархії. Однак мені здається, що вони тепер дуже сильні, і що частина диктаторів (де власними шляхами або навіть діє всупереч іншим. Бо як же інакше можна пояснити собі урочисте осудження і вилучення Югославії з кола „сателітних держав“ саме тоді, коли вони доводять кризу в Берліні до кульмінації?“

Москва відповіла на ноту союзників

СССР рекомендує сьїхати нову конференцію міністрів закордонних справ чотирьох великодержав?

ЛОНДОН (БЕС). 14 липня. Советський Союз відповів сьогодні на британську, французьку і американську ноти протесту проти російської більшокади Берліну, які надіслали західні со-

юзники до ССР 8 днів тому. Про зміст советської ноти-відповіді ще нічого невідомо.

ЛОНДОН (БЕС). 15 липня. Московське радіо оголосило вчора відповідь на американську ноту. У відповіді говориться, що ССР погоджується на переговори, але тільки з приводу питання всієї Німеччини, а не одного Берліну.

Рекорд у постачанні харчів до Берліну

БАД НАВГАЙМ (Діпа). 13 липня. Не зважаючи на несприятливу погоду, останніми днями американські і британські літаки і далі постачали харчові продукти до Берліну. Після того, як наприкінці минулого тижня постачання тимчасом зменшилось, у понеділок американські літаки доставили 1.242 тонни вантажу протягом 24 години — нове рекордне досягнення. Британці тримають у таємниці число тонн своїх достав. За час від півні до понеділка вчорашні приземлялися в Берліні разом 214 американські і 192 британські транспортні літаки. Транспортні вантажі складаються з харчових продуктів і вугілля. (Щоденна потреба берлінських західних секторів становить, однак, 2.000 тонн харчових продуктів і 2.000-3.000 тонн вугілля. — Реда). Частина вантажів іде на потреби окупаційних держав.

БЕРЛІН (БЕС, ГА). 14 липня. У вісторок у Берліні приземлялися 518 літаків, з них 238 британських. Вони доставили 2.470 тонн харчових продуктів. Це найбільша добова кількість за весь час советської більшокади Берліну.

Що порадить тепер „Дейлі Мейл“?

З приводу очікуваної відповіди ССР на протестативні ноти союзників англійська „Дейлі Мейл“ писала: „Якщо Москва не прийме протестативних нот або ігноруватиме їх, то наступний крок мусить бути ініціативою західних держав. Єдиним шляхом, який треба буде обрати, буде проклам більшокади з допомогою надорозного ковою. Чи ковою буде дозволено без сутячок потрапити до західних

секторів Берліну — вирішити цього питання було б потім обличенно советським військовим установам. Це, розуміється, найкраща і найраціональніша метода. Експерти західних держав уже нібито обговорювали такий план“.

Чутки про переміщення Соколовського

БЕРЛІН (Діпа). 12 липня. Як записав кореспондент Ройтера, шеф советської військової адміністрації маршал Соколовський незабаром залишить Німеччину, щоб перебратися на себе в Советському Союзі відній військової пост. Термін його переміщення ще не відомий. А проте гадають, що Соколовський займатиметься в Німеччині доти, доки не буде вирішене питання теперішньої берлінської кризи.

Як повідомляє Ройтер, підкреслюють, що маршал Соколовський не впау у величку, а його переміщення буде рівнозначним підвищенню. Однак рахуються з можливістю, що його віхидь буде зв'язаний з радикальними змінами советської політики щодо Німеччини.

Заборона комуністичних публікацій у Баварії

МЮНХЕН (Діпа). 13 липня. Пресовий відділ американської військової влади в Баварії заборонив терміново на один місяць всі публікації баварської компарції, включно з летючками, плакатами і брошурами.

Англійське підсилення до Західної Німеччини

ЛОНДОН (АП). 12 липня. Як повідомляло в понеділок з вірогідних джерел, з огляду на напружене становище в Берліні британський уряд надіслав до Західної Німеччини „значну кількість“ своїх військ. Частина цих підкріплень перевезено до Берліну.

Зменшення залізничних цін з 25-го липня

ФРАНКФУРТ (Ш.В). 13 липня. На пресконференції в понеділок директор Управління транспорту проф. Фрозе повідомив, що з 25-го липня стає чинною 25-відсоткова зменшення нормальних цін на залізничних квитках. Одночасно бувають зменшені надлишки на поїздах поїздах і поїздах далекого рейсу.

«Зрада» Тіто в світлі українського досвіду

Ще в часи першої світової війни Тіто, як австро-угорський полковник, довгий час перебував у російському полоні (в Росії він був аж до 1920 року), був наочним свідком «кодику» жовтневої більшевської революції. Пізніше, через якийсь десяток років, він знову повертається до Москви, де слухав лекції у відомому Свердловському університеті, який виконував (і мабуть ще й досі виконує) комуністичних голорізів для цілого світу. І ось, Югославія Тіто, яка, здавалося, була найвірнішим «союзником» Кремля і яка з своєю добре вишколеною 600-тисячною армією була наймогутнішим і то найбільше виступившим форпостом найбільшого імперіалізму на Заході — несподівано стає найслабшим місцем в системі московського комунізму.

Чи впадало Тіто і його товаришів зрадити Москву?

Історія політичних подій вчить, що дуже часто зрадниками тієї чи іншої політичної ідеї стають ті особи, які НАЙКРАЩЕ ОБІЗНАНІ з тією ідеєю. Характерно і те, що відступники перетворюються «на свою протилежність», тобто стають фанатичними ворогами тієї, зрадженої ними, ідеї. З політичної історії найбільш відомі — це, наприклад, Муссоліні, який з активного діяча II Інтернаціоналу за досить короткий час перетворився на основоположника світового фашизму, ідеї, яка, отже, була новим запереченням соціалізму Маркса. Характерний у цьому розумінні і Жак Доріо — бывший секретар комуністичної партії Франції, а пізніше запеклий ворог сталінської червоної Москви, і то вже не на словах, а на ділі (Доріо був організатором і командиром французького легіону проти Советів під час німецько-советської війни). Як Муссоліні був прекрасним обізнаним з ідеями соціалізму, так і Доріо з ідеями «світової комуністичної революції». Але можливо саме ця обізнаність і відштовхнула їх від тих ідей.

Тіто також, напевно, прекрасно поінформований щодо політики сучасного сталінського комунізму. І все ж така він відійшов від нього, ризикуючи можливо цілою низкою своїх особистих вигод і ставлячи себе таким чином перед нелегкою проблемою невідомого майбутнього. Чому це так?

Класичну відповідь на це дає 30-тирічний кривавий шлях московського більшовизму і, зокрема,

події на Україні за ці 30 років. Факти промовляють, що жоден справжній українець, який любить свою батьківщину, свій народ і свою державу, не може бути послідовним, до кінця витриманим комуністом в його ленінсько-сталінському виданні. Рано чи пізно він так чи інакше, що інтереси нації, народу для якого є вищими ідеалами, ніж сумнівної істини комуністична доктрина — та сама доктрина, яка в останні роки стала звичайним знаряддям московсько-імперіалістичної експансії. Для підтвердження цього ми могли б вказати на безконечну кількість більш або менш відомих діячів з нашої новітньої історії, хоч обмежимся лише найвідомішими.

Наш вилатний письменник В. Винниченко 1920 року спробував піти на співпрацю з московськими комуністами, але — треба віддати справедливості — він дуже швидко розкусив чим то пахне, і незабаром рішучо відмовився від цієї «співпраці». Далі йдуть такі діячі, як нарком освіти Шумський, зникший десь в тридцятих роках; М. Хвильовий та ціла низка інших українських письменників-комуністів. Не витримав довіря Москви навіть Вол. Златовський, якого довгий час вважали щось за взіреш того, яким повинен бути український комуніст. Далі йдуть такі люди, як П. Любченко, Хвильо, Полоз, Демченко, Ю. Коцюбинський, Дубоїний та багато-багато інших. Всі вони колись були ідейними комуністами, займали високі пости в адміністративному і партійному апараті України, і все таки в них врешті-решт, хоч і пізно, таки переміг український інстинкт, всі вони все ж таки не знайшли спільної мови з Москвою. Дуже характерний в цьому розумінні с, зокрема, наш «старичок» М. Сиринник — колишній начальник петроградської червоноармії, пізніше один з діячів Комінтерну. Хай хоч на старість років, але такі і він пішов у могилу як «націоналіст»...

Щоб позбавити українців «впливу серед», Москва не раз ішла на такі «трюки» як перекадання українців на працю на чужі, не-українські терени. Вона сподівалася, що, відірвавши українця від рідного, національного ґрунту і забезпечивши його матеріальними благами, зробить із нього слухняного червоного яничара. Відомо ж, наприклад, що українцеві, який навчає вищу школу, як правило, ніколи не одержує права працювати на Укра-

їні, а його неодмінно чекає «командировка» до Казахстану, Сибіру або в «крайньому разі» до «старшого брата» — Росії. До таких «переселенців» за межі України належали Чубар, Гринько, Ю. Коцюбинський та інші. Вони займали високі становища в советському уряді. Але хоч як Москві хотілося — бодай для зовнішньої репрезентації — зберегти цих українців біля себе, проте і вони, навіть на чужому ґрунті, згодом також відчули себе «не так, як дома», і також були знищені.

Подібно, що пережила або переживає Україна, можна сказати і про інші національні республіки, поневолені Москвою. Пригадаймо тільки 1935-38 рр. Яка тоді була страшна «чистка» в установах і урядах Білорусу, Грузії, Азербайджану, Узбекістану! «Зрадниками» виявлялися знову в основному такі не-москалі. В наслідок цього на сьогодні маємо такий стан, що тепер по «уродах» і установах України та інших національних республік сидять уже не представники тієї чи іншої національної республіки, а звичайні «старші брати» — зразок Хрушова та інших держиморд. Москва вже не довіряє «інородцям!» Для цих останніх хібащо можна залишити чисто декоративні посади, та й то їх мають присідати люди цілком бездарні (на зразок різних гречух, корнійшів та інших коротчепків). Але вони потрібні, бо, гляди, прийде якась закордонна делегація, якийсь панок Еріо, і запитас, а де ж ваші українці...

Саме з цього аспекту і треба розглядати події в Югославії.

Югославія однак перебувала в тому щасливому положенні, що там немає тепер російських військ, і саме тому Москва з таким великим занепокоєнням стежить сьогодні за подіями в Югославії. Якби на Україні не було російських військ і їхньої охрани, починаючи від чека і кінчаючи МВД, то і на нашій землі вже давно не було б того, що маємо тепер. Тоді не довелось б нам підіти отут на скитальщини...

Чи Москва так легко погодиться на втрату Югославії — це вже інша справа. Думасмо, що ні, бо коли за Трієст ішла така велика дипломатична боротьба між Москвою і Заходом, то за Югославію вона, сподівомоси, буде не менш занепокоєна. Але чи перехід Югославії чи навіть кількох інших сателітів Москви до табору західного блоку політично би наше українське становище та становище інших вже 30 років поневолених Московією народів — це теж інша справа. В нас є на це певний погляд. Відомо тільки, що коли до цього часу

представників єдинодержавства утримати її в старих думках. Од ним із представників цієї думачої частини російської інтелігенції є автор наведененого листа до нашої газети.

Лист до редакції

Будьте справедливим, пане Редакторе!

В ч. 47(199) від 9.6.48 р. в статті «Гістерика російського фашизму» сказано: «І червоний і білий російський фашизм виступають від імені русского народу. Та ми знаємо, що ніхто їх на те не уповноважував... Ми апелюємо до справжнього русского народу. І зопсім не апелюємо до російського імперіалістичного мотлоха». Тільки так можна зрозуміти ці радки, бо ні справжнього російського народу, ні російського імперіалізму не існувало і не існує, хоч українське слово «російський» і означає два цілком протилежних взаємно-звичуючих поняття: «російський» — єдинодержавно-імперіалістичний і «русский» — аластивнонаціональний.

Історична правда полягає в тому, що московський Російсько-Ессерський імперіалізм бере свій початок від стародавньої «татарської малодості великого князя московського» Івана «Калита» (мішка); в цю «калиту» цей «великий князь» складав награбоване у росіян добро, втілюючи собою «татарське ярмо», бо відокремив від татарського хана повноважень на монополізне право збирати серед росіян татарську

Малій фойлетон

Айце заговорило

Зрозуміло, що айце взагалі не говорить. Квочки, принайм, треба посидіти на ній кілька тижнів, щоб випустилось моксиатецьке курчатко. Тоді квочка повчає його розуму: як на сміливу роздобути їжу, розпізнати справжнього ворога — шулку чи кішку.

Московська ж квочка, що іменуєвала себе комінтерном, хоч до пташиного світу не відноситься, проте внаслідок чимало червононих ієщ і, ніби та зозуля, порозкидала їх по чужих країнах. Хай, мовляв, з них випуляться червоні курчатка та розплодуються на користь світової революції!

Раптом на господарів квочки посилається півнецька бомба. «Рятуйте!» — закричав Кремль. — Ми вже переродились: в Бога віримо, і квочку — кубло світової революції знищили! Дивіться, мовляв, ми її кладемо в труну.

Прилюдно закопали квочку в могилу і на плиті написали: «Тут покійна квочка Комінтерн разом з своїм лідером Зінов'євим»

Звичайно, більше підходило написати:

В СССР была квочка
Він її любив.
Вона з'їла мішок проса —
Він її любив...

Про смерть квочки оголосили всі чужинські газети. Не знали вони тільки, що в труні покійниці не було дна...

Війна закінчилась. Несподівано з-під лопуха показала свою голову покійна квочка! Показалась і закричала на весь світ, що вона вже не квочка Комінтерн, а півнець Комінформ, і яєщ не несе. А тим часом тихенько перелетіла з Москви до Београду, щоб зручніше було підкидати яєчка за океан.

Та світ швидко вивинив, що півнець — це та сама квочка. З усіх кінців розпочався наступ на квочку: потовкли її яйця в Канаді, б'ють їх в Бразилії, Аргентині, США.

— Не дають нам тут розправити крила, — кричати курчатка до московської квочки. — Владу можна захопити лише за допомогою гармат, як зробили в Польщі, Чехо-Словаччині, Румунії...

Тоді московська квочка почала

Захід «оплакував» московсько-більшевницький терор на Сході, то тут мова йшла передусім про ті поневолені народи, які стали жертвою Москви вже під час другої світової війни. Ю. МОВЧАН

квочати югославських курчат на чолі з півником Тіто.

— Ви такі-такі — чому колокотів не організували? Де ваші концитабори? Чому ви дивитесь в чуже подвір'я? Хіба ми вас так вчили?

А півник Тіто на те:

— В своїй хаті ми господарі. Колкоца нам не по душі. А на сміниках ми не шукаємо їжі, коли в сусідів можна роздобути доброго зерна.

Московська квочка аж відкокичалла. Де ж це чувано, щоб айце ти курку вчили?

— Я випулився не з вашого яйця, — відрубав півник.

Розлютована квочка споділа в лапи своє кубло, і перелетіла з ним із Београду до Румунії. Югославського ж півника з його товаришами вигнали з свого табуна за ігнорування ліній Сталінських предків, за диктатуру й педальність.

Та не легко зничити югославського півника, що почав доходити до розуму. Крім того, що в Югославії інші умови, як на Україні, Білорусії чи Кавказі — півника підтримують червоні курчатка Швайцарії, частина в Польщі, Угорщині.

Червоні курчатка починають розуміти мету господарів московської квочки. Їм лишилось вибрати одне із двох: або забути за власні голови і не думати проми, або назавжди зрехтиса Кремлівської півки, щоб така лишилася з природними головами, та не понасти під ніж Кремлівського різника. Ол. ТЕРПІКИЙ

Коротко про справи ДП

За часом ДП «7 націй говорять», який щойно почав публікуватися англійською мовою, знаходимо такі цікаві новини:

Високий відсоток смертності серед дітей ДП (майже 85% таких, що заховані) німецькі лікарі пояснюють недоліками дітей і матері, що годують немовлят. Найбільше загрожує дітям туберкульоз.

«Ким ми могли б бути» — Під таким заголовком перед початком нового року синами латвійської ДП нарочно кінофілія. Поборюючи всілякі технічні перешкоди, перетворивши гараж на кіностудію, група колишніх службовців та артистів з «Рігас Фільму» випустила перший фільм з життя ДП. Цей фільм уже побачив екрани США, Британії, Швеції, Канади і т. д. За відгуками преси, він мав великий успіх і відіграв пропагандистну роль на користь ДП, що перебувають у Європі.

Протверезіння росіян?

В одній із наших передових на російську тему було, між іншим, згадано відомого російського публіциста Федотова, який, як рідко хто з росіян, бачить, що імперія в сьогоднішньому часі зникає, а значить мусять зникнути і російська імперія, і який хоче психологічно приготувати росіян до можливого (а ми певні, що необхідно) розвалу російської терми народів.

З приводу вміщених в нашій газеті матеріалів з російського питання ми одержали кілька листів з ілз російської еміграції. Один з них містить наступне.

Перша записка весна не робити. Ще надто мало цих голосів між росіянами, чи «русскими», як пише Ф. Звонарьов. Треба, щоб їх було більше, треба щоб взагалі російська інтелігенція усвідомила необхідність життя в границях власної національної держави, і щоб вона усвідомила, що це є в інтересах самого російського народу. Якщо цього не станеться, то російська еміграція ризикуючи опинитися згадано за бортом грядущих подій на сході Європи і таким чином бути пустою лашою для свого власного народу.

В Америці Керенський, як повідомляє «Новое русское слово» вголосі доводить на міжнародній тлі. Керенський твердить, що

тепер, за часів, коли міністерство закордонних справ в США очолює Маршал, нібито американці не твердять, що політика більшовиків є продовженням старої царської імперіалістичної політики, як це, ніби, твердили за часів Бернса. Однак Керенський все ж таки нарікає, що в США нема певної програми щодо майбутньої політики і майбутності східної Європи.

Недавно «Посев», щоб довести, що Америка нібито веде проросійську політику, цитував... український «Час», хоч подібне твердження в «Часі» можна було б вважати хіба за великою натяжкою. Керенський розбиває ці ілюзії російських єдинодержавців, які для того щоб знайти підтвердження своїм зріям, не цураються опертися на авторитет українського часопису, хоч інакше для них ця газета є тільки «галицькою».

На тлі цих подій чи ферментів єсердів російської інтелігенції до певної міри змінився вивид був лист відомого польського публіциста Врага до «прителів-росіян». На жаль, офіційні представники російської публіцистики належали не потрахували цей голос. Що ж — тим гірше для них. Думаючи частиня російської інтелігенції так чи інакше бачить ситуацію в ирандіюму світі і ларенні зусилля

«народів Росії», і росіян розуміють, що із зникненням імператорської, союзної, федеративної — будь-якої, але — їх власної Росії, їм не «залишиться місця». Лише тому росіяни-єссеряни хашаються і за «великій русській народ», використовуючи те руське воцарство, що всі «народи Росії» вживають переважно російську мову; хоч залежно від сфери дії їх п'ятих колон, вони прекрасно обробляють свої об'єкти і по-українськи, і по-корейськи, і по-італійськи...

«Русских» і «східних» росіян розкладають єсердини тим, що мовляв, українці — «галичани» їх пеналадять і всіляко їх в своїй пресі зневажують. Дуже допомагає їм у цій «роботі» плутанина, створена українським словом «російський» з його двома протилежними значеннями. Тому доцільно називати нас «русскими» («русский»), а не «русскими»-українцями. Не капапом і москалем, звичайно, але й не великоросом — продуктом вигадки Московсько-Російського імперіалізму. Якщо українці не називають себе росіянами і малоросами, як цього домагалися росіяни, то логіка і справедливість вимагають, щоб і нас, русских називали так, як ми себе називасмо.

Слава Україні! Не буде вічної і незалежної Соборної України — не буде і охолодженого лише наші руські етнографічні межі вільного і незалежного Господина Великого Новгороду!

14. 6. 48. Ф. ЗВОНАРЬОВ

Література і Мистецтво

Ст. ЮРСЬКИЙ

Головна небезпека

і завдання української науки

У статтях, друкованих в „Українських Вістях“ під спільною назвою „Головна небезпека“, В. Гришко слушно звертає увагу на активізацію антиукраїнського фронту російської емігранції і на те, що це, власне, початок нового етапу ідеологічної (покищо) війни російського імперіалізму проти українського визвольного руху. Можна піти погодитися з автором, коли він, скармлизувавши характер і розміри небезпеки, робить висновок: „Треба оглянутися на всі... наші вразливі місця і забезпечити себе від ворога найперше саме збоку цих вразливих місць. Це означає також перешкодження своїх лав, відповідно до потреб боротьби з головною небезпекою“.

В огляді наших вразливих місць і в відповідному перешкодженні лав на велику увагу заслуговує наша наука. Не можна недоцінювати ролі російської науки в утвердженні російської імперської ідеї як серед самих росіян, так і в широкому світі. Передусім, тут ідеться, звичайно, про науку історичну і в широкому розумінні слова (історія політична, економічна, культурна) і географічну. Російська наука зуміла прищепити світові свої концепції географії і історії східноєвропейського простору. От, наприклад, заслужений німецький славіст Р. Траутман видає 1947 року книжку „Die slavischen Völker und Sprachen“, де пише з приводу теперішнього об'єднання всіх українських земель під владою Росії: „Після кількох десятиліть роздрібленості знову все з'єднується в російських руках — географічна і історична довершеність“ (148 ст.).

Приклади подібного підходу в світовій науці можна подавати без кінця. Причина їх поширеності, треба думати, полягає, з одного боку, в наслідковитості відповідних впливів російської науки, а, з другого боку, в не завжди доцільній цілеспрямованості української науки. Замість висвітлювати характер і історичну долю всього східноєвропейського простору, українська наука здебільшого змалювала вивчення проблем внутрішньо-українських. Цим самим вона в очах чужинця набирала рис регіональності і провинційності, своєрідного кращезнавства.

„Головною небезпекою“, якщо використати терміну В. Гришка, для українського визвольного руху і для самого існування нації в другій половині XIX ст. було загальне заперечення існування окремої української культури, окремої української мови, з найбільшою виразністю висловлене в валуєвській формулі про те, що ніякої української мови немає, не було і бути не може“. Треба було довести, що це не так. Треба було показати наявність української мови, української культури. Іхню самостійність, їхню цінність, красу і силу. Треба було обґрунтувати окремішність їх. За не завдання вилася українська наука, і вона його з частістю виконала. Але сьогоднішня офіційна Москва, ані будь-хто з поважних науковців сьогодні не заперечує окремішності нашої культури й мови. Про окремих збрів тину Чуднова ніхто всерйоз не говорить. Це матеріал для гумористичних журналів і тільки.

Бувши, однак, в головному справданню на вивчення внутрішньо-українських цінностей, наша наука не раз виявляла свою слабкість, виходячи за їхні межі. У нас є прекрасні праці з історії України, але українські науковці не націлювали жодної видатної роботи з історії всієї Східної Європи. У нас є дуже добрі розвідки з історії й географії української мови, але ми не спромоглися на жадну синтезуючу мовознавчу працю в масштабі всього слов'янства або бо-

дай східного слов'янства. Єдина спроба в цьому напрямі — праця Ст. Смоль-Стоцького — була подкритована більше патріотичними ліркуваннями, ніж об'єктивно-науковими, і тому не дивно, що її висновки не прийняв ніхто з славістів світу.

Так утворився стан, що до української науки світ звертається тільки тоді, коли цікавиться внутрішньо-українськими питаннями; а що його далеко частіше цікавлять питання ширшого порядку — загально-слов'янського або східноєвропейського, а цих питань українська наука не опрацювала, то нема чого дивуватися, що в таких випадках світ звертається до тих науковців, які ці питання порушують. Праці ці майже виключно російські, і саме їхнім впливом пояснюються погляди того типу, як поданий вище Траутманів.

Звідси випливає для сучасної української науки потреба переключитися на пове, складніше і тяжче завдання: на завдання, що виходить за межі україністики в вузькому значенні слова і окреслюється, з одного боку, як загально-славістика, а з другого, як наука про простір і народи Східної Європи. Це те поле бою, на якому може бути розгорнена об'єктивна і всебічна характеристика становища України в світі і становища Росії в світі. Дотеперішнє становище, коли російська наука трактувала як свій увесь простір теперішнього СРСР, а українська наука соромливо уникала виходити за межі своїх етнографічних територій, мусить бути змінене. Нема такої нації в світі, яка не промешувала б поза свої кордони, і вага нашої у історії людства оцінюється насамперед за силою цього промешування, а не за силою самозамкненості. І коли ми так поставимо проблему, то зможемо переконатися, що вага України в східноєвропейському просторі не менша, а може багато в чому і більша, ніж вага Росії. Дотеперішні концепції розвитку цього простору, творені в Росії, старанно ігнорували або бодай применшували ролю

й значення України і її внеску, — і наша наука, об'єктивно беручи, не перешкождала цьому.

Весь інтерес нашої науки був спрямований на те тільки, щоб відгородити Україну від сусідів. Таке ставлення справді, в свій час історично-зумовлене і єдино на спасіння йдуче, сьогодні стає перешкодою і корисне не для нас, а для наших ворогів. Тому перше гасло для нашої науки на емігранції сьогодні, — не ліпаючи внутрішньо-української проблематики, — за основне своє завдання вважати розбудову загальних концепцій, куди українське питання входить однією складовою частиною. При чому розбудова ця мусить мати характер об'єктивний, мусить бути ґрунтована фактами, а не суб'єктивними, хоч би й надпатріотичними бажаннями, — інакше ці концепції спіткає та ж сумна доля, що спіткала концепцію Ст. Смоль-Стоцького. Тим часом усі далі говорять за те, що і потреби в суб'єктивізмі нема. Об'єктивні факти, коли їх чесно встановити і правильно систематизувати, виразно і недвозначно промовлятимуть проти дотепер прийнятої в чужому науковому світі російської концепції історії і географії Східної Європи.

(Далі на 6-й стор.)

Юрій Лупа з своєю сім'єю у Львові (1943 р.)

Висліді літературної анкети МУР'у

На анкету МУР'у у справі літературних смаків та вподобань наших читачів відгукнулося 53 особи. Чотири з них не могли взяти до уваги, бо вони не відповіли на поставлені питання. Решта 49 кажуть так: всі сорок дев'ять читачів читають з духовою потребою, а дев'ять з них зазначають, що читають також і для розваги. Найлюбленішою лектурою все ще є мистецька проза, що дістала 30 голосів. Поезія менше читається, бо тільки 16 з 49 не цурються віршів. Далі найбільше голосів припадає на політику й публіцистику — 19. З усіх стилів — реалізм дістав найбільше прихильників, а саме — 21 голос, а за ним іде романтизм — 15 голосів. За сюрреалізм висловилась два читачі.

Далі 48 читачів заявляють, що вони люблять свою літературу, і тільки один голос висловив деякий скепсис щодо нашого рідного мистецького слова. Улюблені класики: Шевченко — 38 голосів, Франко — 34, Леся Українка — 27, Коцюбинський — 15 і Хвильовий — 13. При цьому було згадано 58 різних авторів.

З сучасників нашої літератури, що діють на емігранції, більшу кількість голосів дістали такі автори:

Іван Багряний — 25, Улас Самчук — 24 і Тодось Осьмачка — 16. У загальному названо 28 імен авторів. „Тигролови“ Івана Багряного подобаються нашим читачам найбільше, бо дістали 13 голосів.

Довідавшись ми також, що активними нашими читачами є все таки чоловіки, бо на 49 відповідей виявилось всього тільки 5 жіночок. Найбільше читачів, розуміється, зі східних областей України; на Волинь, Галичину, Буковину й Закарпаття припадає всього 18 голосів. Величезна більшість наших читачів — республіканці й демократи. П'ять зазначили, що вони соціалісти, вісім монархісти і чотири за владу тоталітаризму. По фаху на люди різних зайняти від фізичних робітників до кваліфікованих інтелектуалістів.

Позитивно про МУР висловилось 45 голосів, негативно три і один утримався.

Не можна використати всіх висловлених у відповідях порад та вказівок. Часто буває так, що коли б хотіли догодити всім, то не мали б і того, що маємо. Однак не думамо легковажити того, що має поважні, потрібні та життєво-вправдані наміри.

МУР

Д-р Леонід Білецький: „Історія Української Літератури“ т. I, народилі поезія, Лугебург, 1948 р.

Курс д-ра Л. Білецького різниться від курсів народної поезії Володимира Гнатюка, Колесни, Грушевського, Корняка та інших літературознавців. Праці перших двох мають переважно описовий характер, без глибокої аналізи поетичної і технічної сторони пам'яток. Академік Грушевський в своєму курсі намагався подати хронологію народної творчості (Дунаєвську добу, козацьку тощо) рідкобачно до історії літератури.

Рецензований курс систематичний, він показує самостійний процес розвитку народної творчості з вірвань, образів, переходячи через синкретизм до диференціації окремих форм і жанрів народної творчості. Цей процес

рідкобачний до історії індивідуальної письменницької літератури. Тут автор детально і глибше розкриває мистецькі особливості фольклору, подаючи часом і його символіку, аналізує будову окремих пам'яток, їх зміст, техніку, художні засоби, показуючи характерні ознаки та історичне походження творів.

Як для студіюючої молоді, так і для педагогів дуже цінним є й те, що весь матеріал позаний в такій системі, що ним легко користуватися, легко знайти потрібну тему чи розділ, а також особливо зручним є і те, що автор в багатьох випадках цитує повністю головні коментарі пам'яток, зокрема історичні думи, істині. ЧУБ.

Епіграма

Ви кажете, що Вас цікавить розбрала. Чому це так „Комар“ пищить на „ГЕНЕРАЛА“? Бо там між холудми фюрера й червоного царя Портрет свій відшукав редактор з „Комара“.

І. БАГРЯНИЙ

Докія ГУМЕННА

ПОХОРОН БАГАТОГО ЦАБЕ

(Уривок із повісті „Великий Цабє“ — про нашу сиву давнину)

Вона їхали до багатого Цабє, а тим часом він сам їхав їм назустріч із великим почетом. Сам багатий Цабє в санях, шедро вистелених хутрами куньїми, бобрїми та заморських звірів, відлідував свої незчисленні табуни, отари, свої племена, родин, толоки, стени та лани. Не минав і степових вож із кінської шури, ні білих кам'яних вез біля синього моря. Від роду до роду, від толоки до толоки їхав він і в кожній толоці перевиргали йому в сани свіжих дванадцять пар волів.

Була не його прощальна подорож, прощався багатий Цабє із світом.

Перед саними йшли голосильниці і плакали-ридали рівно, і рвали на собі волосся та одежу.

— Ой, тату наш, наш царю! А чого ж ти нас покидаєш? А куди ж ти від нас ідеши? Хіба тобі погано було з нами? Хіба тобі чого бракувало? Чи бракувало тобі заморських хутрів та золота? Чи не було в тебе меду та вина? Не клядай нас, тату, сиротами, влями й нас із собою!

Всіх має відлітати багатий Цабє, всі свої землі та урочинця перше, ніж піде в інший світ. Він уже рік їздить так мертвий, а ще не об'їздив, не попрощався із племенем своїм.

І кожен рід, кожна толока давали свій дарунок багатому Цабє, щоб і на тому світі він так само мав багато усього, як і тут, щоб не забракло йому ні їсти, ні пити, ні схолити.

Що й казати, Віл-посестри не пошкодували й своїх дарів. Ихали й вони у почеті за мертвим Цабє, їхав і Лука гордо на білому Братчиківі. А сам Цабє, весь червоно розмалюваний, сидів, напівлежачи, у прегарних хутрах, в руці чарівну співачку булану тримає. І везли за ним незчислено меду, збіжжя, та й врого воску, та й хутрів, — всього, чим багата Таврія.

А тим часом у великих везах із білого каменю над самісіньким синім морем чекала челядь багатого Цабє. Жінки його, і діти його, і брати його, і худоба його, і клячки золототочані, заморські хутри його, і чудодійні спіжкєві неопішєні пожі його, і малювані за морями амфори його.

А тим часом у степу біли великих кам'яних вез уже чекала остатня домівка багатого Цабє. Братові сонця, отже сонцяні — і жатко має бути таке ж. У висладанні із білого каменю колі стояла домови-

на, де мав вигідно, напівсидячи, напівлежачи, поміститися багатий Цабє.

І як попрощався багатий Цабє із усім своїм народом — правели його вже не до білих кам'яних вез на березі синього моря, а до нової сонячної домовини. Та й посадовили на пишних хутрах-калмазах, а в руках тримав він булаву, а поруч лежали його найкращі спіжкєві пожі.

Та й забали чотирьох сивих волів круторогих, та й поклали на всі чотири сторони сонячного кола, щоб зустрічали й проводжали брата свого, Хорса. Та й вивели із білих кам'яних вез дві кохані жінки багатого Цабє — одну Тавріті, другу Химеру, — та й закололи, та й поклали поруч багатого Цабє. Та й у ногах — молодого невільника. Та й від кожного роду — по агняці та телечці. Та й усі білі коні з усієї Таврії. Та й усі дари, що зібрані при прощальній подорожі багатого Цабє. Та й мед-віскя, хутра-збіжжя від Віл-посестри.

А тоді приходили таври, приїжджали таврокоші, і кожен великий, малий та старий віддавали своєму багатому Цабє останній дарунок — шапку землі висипав на сонячну скальчатку моголу, пошу дарів багатому Цабє. І не було жодної живої душі у цілій Таврії, щоб не висипала шапки чи хоч пригорці землі на велику моголу. І скоро впроросла висока могола — Цабє могола — на самому березі синього моря, біля висоних кам'яних білих вез.

І буде вона що розказувати Вілам-посестриям улона, у далекій

толоці, — як то три дні й три ночі вони ховали багатого Цабє.

Буде що й Луці розказувати. Ще трохи-трохи — і був би й його Братчик похований у великій моголі, разом з усіма білими кіньми Таврії. А може й Лука був би там, хто-зна, тільки тому, що він — також Цабє... Оце вам — добрі таври! Оце вам їх лагідна мова, їх почастушки та шамбати!

Та ж вони його тоді ще зловили, його з Братчиком, — щоб у моголу... Спасибіг Вілам-посестриям, наспіли й охоронили. Він і не знав, що був сказавець, то й не боявся. Ихав сміливо, проводжав багатого Цабє, заїжджав у толоки, їв, шив брагу та мед, справляв тразну бучну, щоб і багатому Цабє, телкові його, було легко та весело потойбіч пити.

А вона, бісової віри таври, аж наостанку, як осталося ще десятеро живих білих коней, обскочили його й достоянно той самий жарт учинили з ним, що й тоді, за першої зустрічі. Але тепер уже Лука не дурний був — та повід ногами, та в ярбі таврії заллутався, та лежачи білі висоні кам'яні везі ускочав... А тут із синього моря густі тумани похотилися.

Тумани похотилися такий, що ринуло свою простиґину — не видно. Лука з-за білих вез свавнув, хутрєччі відбіла свєст — Братчик ускочав свого братчика. Біг уже вірний побратим із обривом припоною на позі.

Ой у дуці, ой у дуці та тумани. За туманом нічого не видно.

